

Teoretiske overvejelser over FABRIK2003

Fabrik2003 fandt sted i september måned 2003. 6 kvindelige kunstnere rykkede ind i en nedlagt keramikfabrik i Knabstrup på midtsjælland, arbejdede intenst i 1 måned og udstillede i weekenden d. 4-5. oktober 2003. For mere info, kontakt Charlotte Grum, 46 40 88 55.

Med projektet **FABRIK2003** placerer vi os i kølvandet på udstillingsfælleskabet TAPKO. Som kunsthistorikeren Anne Ring Petersen skriver i sin bog *Storbyens billeder - fra industrialisme til informationsalder* (2002), valgte folkene bag TAPKO bevidst en nomadisk udstillingsform baseret på sporadisk indtagelse af forskellige rum rundt omkring i byen.

Hvor TAPKO opsøgte rum i storbyen, indtog vi et ikke urbant rum, en lokalitet som nok har paralleller til andre produktionslokaliteter på en række punkter men som adskiller sig ved at være placeret i et åbent nu affolket område. Aktiveringen af stedet bliver desto tydeligere.

Ring Petersen læner sig op ad Foucault, når hun redegør for TAPKO's aktiviteter og anvender hans begreb 'heterotopi'. Foucault definerer heterotopier som konkrete, virkelige steder der er lokaliseret indenfor samfundet men samtidig er afgrænset herfra ved at anfægte, neutralisere eller vende op og ned på de samfundsmæssige forhold som de udpeger, spejler eller kommenterer. Et modsted til det offentlige rum, et rum med en mere afgrænset adgang.

Hvor utopi refererer til steder som ikke findes, dækker heterotopi de virkelige, lokaliserede utopier: fx de steder børn forvandler til hjemsteder for fantasien i deres leg: loftet, hjørnet i baghaven, hulen osv. Men også kirkegården, bordellet, biografen, museet og skibet er sådanne samfund i samfundet....

Spørgsmålet er dog, om denne afgrænsning af rum er reel fra en aktør-netværkstankegang. Denne teori er udviklet af den franske socialforsker Bruno Latour (fx i *We have never been modern*, 1991 og *Science in Action*, 1987) og går ud på, at virkeligheden er et netværk af mere eller mindre tæt forbundne forbindelser, og at givne skel er en konsekvens af sociale konstruktioner og ikke naturgivne opdelinger af verden.

Hvorved adskiller fx familien sig fra skibet? Familien som en mindre afgrænset gruppe med dens interne regler og vaner.... Hvor sættes grænsen mellem rummet og dets omgivelser...? Rent fysisk er en kirkegård afgrænset af en mur eller et hegn, men er dog stadig en del af en bestemt kultur og samfundsmæssig struktur.

Spørgsmålet er, om det giver mening at udpege bestemte steder som heterotopier, når man i fysisk mindre afgrænsede grupper, kulturer og steder finder samme modstand, modspil, modtræk.. Som Ring Petersen selv skriver, er selve storbyen med sine mange modsætninger, krydsbefrugtninger, bastardfænomener, ekstremiteter og subkulturer i sin essens et heterotopisk miljø.

Ring Petersen forstår dog TAPKO's nedslag i byen som "en heterotopisk undersøgelse af det urbane rums andethed".

Kan der være tale om afgrænsninger af rum når der ikke er meget at afgrænse fra?

Ring Petersen skriver at der kan arbejdes stedsspecifikt og installatorisk på mange måder. Koblingerne mellem værk og sted kan befinde sig på forskellige planer, ligesom bindingen til lokaliteten kan være af varierende intensitet.

Oplægget til **FABRIK2003** var Hvad sker der når en gruppe yngre kunstnere sætter sig selv i scene – på et nedlagt teglværk på landet? Når kunsten rykker ud af dens gængse ramme - ud af galleriet, ud af byen? Når den står rå og nøgen – uden indpakning og kunstige hjælpemidler?

Dette hjælpemiddel er ikke så tydeligt i Knabstrup! En lille landsby på Midtsjælland med et trinbræt, en grill og en tankstation. I netværkstankegang er forbindelserne ikke knyttet lige så stærkt her, det er IKKE centrum for noget som helst, det er på godt og ondt en aktivitet der opstod temporært.

De kunstige hjælpemidler kan bla forstås som selve storbyens kulturelle rum – alle kunst- og kulturaktiviteter hægter sig i storbyen på en aktiv ongoing proces som de låner energi af og giver energi til.... Sådan så det over tid synes som om der i storbyen på ethvert tidspunkt hersker en kunstscene – godt nok med forskellige aktører men scenen er ligesom sat.

Det er den ikke i Knabstrup. Og dog. Det teglværk som vi indtog hedder også Knabstrup Kulturfabrik, fordi Vestsjællands Amt hvert år lejer fabrikken i de tre sommer måneder og laver forskellige kunststillinger her.

På den måde rykkede vi ind i lokaler der på en måde kan ses som værende udenfor storbyens rum og på en anden måde tilhørende det med sin karakter af permanent udstillingsrum.

Som TAPKO fandt vi at der opstod forskellige strategier...

Nogle forholdt sig til rummets formelle egenskaber, til de fundne objekters formelle egenskaber.

Nogle forholdt sig til det specifikke rums historik.

Nogle til objekter fundet i forskellige rum.

Nogle til rummets (udendørs) omgivelser der blev trukket ind i rummet og derved overskred grænsen mellem rummet og ikke-rummet, mellem det der var udenfor rummet og det der var indenfor.

Andre til rummets stemning.

(Rummet her forstået som det specifikke rum der blev arbejdet i og som fabrikken som helhed.)

Vel tydeliggørelsen af hvordan kunstnere overhovedet kan forholde sig til rum. Rumorienteringen var da også et krav til de deltagende kunstnere.

Hvor er vi så nu?

Kan vi finde en lokalitet der ikke ligner storbyens rum? Der ikke har storbyens karakteristika? En fiskekutter? En bondegård? En fabrik forstået som produktionssted som kunstnerne indgår i, deltager i, bliver påvirket af... Og påvirker. En børnehave, et universitet, et skovbrug...

Et sted som lever, som ikke er nedlagt og dermed er tømt for betydning...

Hvorfor er det så at produktionen er interessant? Kunst er at skabe, at producere nye betydninger, derfor. Menneskeliv er kendetegnet ved aktivitet, produktion og reproduktion, af virksomhed.

Man kunne også vælge at finde et uproduktivt sted... Som vel er gjort med Land Art. Ingen kulturproduktion, bare naturproduktion...

Overvejelserne fortsætter..

Charlotte Grum, 30.11.2003